

۲۰۱۷/۰۴/۲۱

لیکوال: سراج الحق بیرک زی خدران

ویکیلیکس افغانستان کې د ټولو بمونو مور په اړه لیکي:

“د امریکا متحده ایالاتو هغه سمځي او ټولونه لمنځه یوړل، کوم چې د سي آی ای له لوري جوړکړل شوي وه”
سرچینه: هېوخ ټایمز وېبپاڼه

لیکواله: روزماری فرویووف
ژباړن: سراج الحق بیرک زی خدران

د امریکا متحده ایالات په دې ویاړي، چې په افغانستان کې د ټولنو پیچلي سیستم لمنځه یوړل شو. دا ټولونه یا سمځي د سي آی ای له لوري جوړې او تمویل شوي وي. دې تاریخي شالید ته په کتو سره دا ټولونه د ترمپ دفاع وزیر جیمز میټس ته هم ډیر په زړه پوري پریوځي.

د امریکي متحده ایالاتو کوم ټولونه په افغانستان کې بمبار کړل، هغه د سي آی ای لخوا جوړ شوي وه. دغه خبره ویکیلیکس په ټویټر کې لیکلي او پخواني اجنټ ادوارد سنوډن پر ۲۰۰۵ کال کې د نیویارک ټایمز ورځپاڼې یوې لیکنې پر بنسټ دې موضوع ته رسماً مراجعه کوي. امریکایانو څلور ورځې مخکې په افغانستان کې خپل تر ټولو ستر نا اتومي بم د اسلامي دولت نومي ډلې پر اډه وروغورځولو. د رسمي سرچینو پر بنسټ دغې لوی بم د اسلامي دولت نومي ډلې ۹۵ تنه جنګیالي وژلي دي.

په ۲۰۰۵ کال کې نیویارک ټایمز د تورې بوري د سمځو په اړه یوه مفصله تفصیلي کیسه لیکلي ده. د لسو کالو په ترڅ کې دغه سمځي د سي آی ای په مالي مرستې جوړې کړل شوي دي. ورسته بیا د ترهګرو نوموتې مشر اسامه بن لادن تر څارنې لاندې یا په واک کې ورکړل شوي. دا مهال د امریکي متحده ایالاتو په افغانستان کې له جهادیانو سره مرستې کولې جهادیانو د پخواني شوروي اتحاد د وسله وال یرغل په وړاندې له ځانه د فاغ کوله. کله چې روسان په افغانستان کې مات کړل شول، همدغه خلک د القاعدې په بڼه کې پر نړیوال کچ را څرګند شول.

کوم ټولونه چې اوس بمبار شول، نولس کیلو متره د تورې بوري له سمځو څخه واټن لري. داسې انګیرل کېږي، چې د اچین د ټولنو سیستم د تورې بوري له سمځو سره هم نښلیدلي وي. د دې ټولنو د تاریخ په اړه ادوارد سنوډن او ویکیلیکس په نیویارک ټایمز کې داسې لیکي:

«کله چې بن لادن په لومړي ځل له تورې بوري څخه لیدنه وکړه، هغه یو ځوان مجاهد جنګیالي و. دې تازه له ساختماني انجنیري پوهنځي څخه فارغ شوي و. اټکل ډیرش کاله پخوا په نولس سوه پېنځه اټایمو کالونو کې کله چې واشنگتن د اټایمو کالونوپه پیل کې خپله لومړنۍ جګړه په افغانستان کې پیلوله، دوی د سي آی ای له لوري د یوې لسیزې په موده کې جهادیان تمویلول، څو د شوروي اتحاد د نیواک پر وړاندې له جهادیان سره مرسته او همکاري وکړي.

د تورې بوري سمځي څوکي څلور زره متره جګي دي. دغه سیمه شپږ پنځوس کیلومتره د ننگرهار ولایت مرکز د جلال اباد ښار سویل لویدیځ لوري ته د یوه جنګي کلا په څیر پرته ده. د غونډیو دغه سیمه واورینې څوکي، ستوغ پیچلي درې لري او ډیرې ټینګې کلکې سمځي لري.

په کیلومترو اوږد ټول، پټنځایونه او ټینګې پخي اډې په غرنو کې د ننه ژورې ستوغي کیندل شوي دي. دغه پیچلي سمځي او ځایونه د سي آی ای په مرسته د مجاهدینو لپاره رغول شوي وي. بن لادن په لسګونو بلډوزر او سقپله وسایط د خپل پلار له ستر غوړیدلي شرکت څخه راوړي وه. په سعودي عربستان او همدارنګه په ټول پارس خلیج کې د سعودي بن لادن ګروپ یو له شتمنو ساختماني یا جوړونکو شرکتونو څخه ګڼل کېده.

زیاتو خلکو داسې کیسي کولي، چې بن لادن پخپله په دې ستوغو پیچلو غرونو څوکو کې بلډوزر چلولو. هلته یې دفاعي ټولونه او د ساتلو ډیپوګانې جوړولي.»

د نیویارک ټایمز په حوله په اټکلیز ډول په ۲۰۰۱ کال کې له ۱۵۰۰ څخه تر ۲۰۰۰ جنګیالي دلته پټیدل.

د پاڼو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پاڼوالی د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

WikiLeaks @wikileaks

14. Apr.

Those tunnels the U.S is bombing in Afghanistan? They were built by the CIA [nytimes.com/2005/09/11/mag...](https://www.nytimes.com/2005/09/11/mag...) (via @GabiElenaDohm)

The first time bin Laden had seen the Tora Bora caves, he had been a young mujahedeen fighter and a recent university graduate with a degree in civil engineering. It had been some 20 years before, during Washington's first Afghan war, the decade-long, C.I.A.-financed jihad of the 1980's against the Soviet occupation. Rising to more than 13,000 feet, 35 miles southwest of the provincial capital of Jalalabad, Tora Bora was a fortress of snow-capped peaks, steep valleys and fortified caves. Its miles of tunnels, bunkers and base camps, dug deeply into the steep rock walls, had been part of a C.I.A.-financed complex built for the mujahedeen. Bin Laden had flown in dozens of bulldozers and other pieces of heavy equipment from his father's construction empire, the Saudi Binladin Group, one of the most prosperous construction companies in Saudi Arabia and throughout the Persian Gulf. According to one frequently told story, bin Laden would drive one of the bulldozers himself across the precipitous mountain peaks, constructing defensive tunnels and storage depots.

8.620

7.460

د ورننوتلو ناشوني كړې وړې لارې

د نيويارک ستر سوداگريز مرکز تر نړيدو ورسته بن لادن په ټوله نړۍ کې يو تر ټولو ځښت ډير غوښتل شوي ترهگر وگرځيد. ده په توري بوري کې پناه واخيستله، ځکه هغه دغه سيمه لکه د خپل واسکت جيب په څير پېژندله. د نيويارک ټايمز ليکواله ماري انا ويور، د مولوي يونيس خالص له پخواني قوماندان مسعود فريورو دی پخوا د جهاد پر مهال په توره بوره کې جنگيده، پوښتنه کړي. دغه سمځې ولې دومره مهمې دي. هغه خواب ورکوي او وايي، دغه سمځې ډيرې ټينگي، اغيزمني او په ځانگړي ډول ستوغې جوړې کړلي شوي دي. کله چې تاسو دغه کړې وړې لارې وپېژنئ، تاسو په ډيره اساني سره کولي شي تگ راتگ وکړي. کله چې تاسو دغه کړې وړې لارې ونه پېژنئ. بيا د تاسو لپاره د ورکو لارو کور په څېر ښکاري. دغه سمځې په ځينو ځايونو کې تر ۱۴۰۰۰ مترو جگي او ژورې څوکي لري.

شورويانو لس کاله خپلې ټولې وسلې پرې وکارولې او وتوغولې، خو په بشپړه توگه کومه گټه يې تر لاسه نه کړه. د دې سيمې يو بل مهم اړخ په دې کې دی، دغه سيمه پاکستان ته نږدې پرته ده.

يوې هندي وېبپاڼه په دې اړه ادعا کړي، چې په دې بريد کې نه يوازې د اسلامي دولت نومي ډلې ۹۴ تنه جهادي جنگيالي وژلي شوي، بلکې تر پېنځه سوه نور کسان هم وژلي شوي دي. په دې وژل شويو کسانو کې د پاکستان وسله وال پوځ ۴۰۰ پوځيان شامل دي، دوی د اسلامي دولت نومي ډلې څخه ملاتړ کاوه او مرستي کولي. په دې سيمه کې ملکيان شتون نه درلود.

د ټرمپ دفاع وزير

په دې اړوند د ډونالډ ټرمپ د دفاع وزير جيمز مک ډاک ميټس شاليد په ځانگړي ډول په زړه پورې دی. دا هغه جنرال دی، چې د بن لادن د وژلو پر دنده گمارلي شوي و، هغه غوښتل چې د توري بوري سمځې بايد له منځه يووړل شي، خو اجازه ورنکړل شوه.

د پاڼو شمېره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې دليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

په ۲۰۰۵ کال کې نیوریاک ټایمز لیکي: جنرال جیمز میټس له خپلو نورو افسرانو سره یوځای وه. لیکوالی له هغه سره مرکه کړي او لیکي: جنرال په دې اړه ډاډمن بریښېده، ده به بن لادن په سمخو کې محاصره کړي وای او د وتلو ټولې لارې به پرې بندې کړي وای. هغه ټینګار کولو او زیاته کړه، چې باید اجازه راکړل شي وای، خو د توري بوري تر سمخو پورې مي پرمختګ کړي وای او ځان مي ورسولي وای. د جنرال دغه غوښتنه او پرېکړه رد شوه، خو بن لادن په توره بوره کې ونیسي. ورسته دغه پوځي تیروتنه د بوش حکومت یوه ستره تیروتنه وګڼل شوه. بن لادن د دسمبر په شپاړلسمه نیټه د توري بوري څخه په تینننه بریالي شو. د سي بي اس خبري سرویس خبر ورکوي، د پنجشنبې ورځ د هوايي برید په ترڅ کې یوولس تنه بم د اسلامي دولت نومي ډلې ژورې سمخې ونړولي. دغې خبرې سرویس له یو شمیر پوځي کارپوهانو څخه پوښتنې هم وکړې، د دوی په وینا د امریکا متحده ایالات لږ تر لږه څوارلس نور دا ډول ستر بمونه په خپلواک او اختیار کې چمتو لري، خو د سمخو دا ډول سیستمونه له خاورو سره خاورې ايرې کړي. د ویکیلیکس په حواله د دې ډول یوه ستر بم بیه شپاړس میلیونه امریکایي ډالره ده.

پای

د پاڼو شمېره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني دلکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ